

HELENA

----- door Dries van den Akker s.j. (zie ook: www.heiligen-3s.nl)

Betekenis

Griekse naam: 'fakkel', 'stralend', 'schitterend' enz., verwant met de Griekse woorden 'hèlios' = 'zon' en 'selènè' = 'maan'.

*

Helena Keizerin-Moeder van keizer Constantijn de Grote, Nicomedië, Klein-Azië (= huidig Turkije); † **ca 330. Feest 18 augustus.**

Zij moet rond 255 geboren zijn en was afkomstig uit het plaatsje Drepanon in de provincie Bithynië in Klein-Azië. Daar was zij slechts een eenvoudig dienstertje op een boerenhoeve, annex herberg. Zij viel zo op door haar schoonheid dat keizer Constantius Chlorus haar als bijvrouw koos. Bij hem kreeg zij in 274 Constantijn, de latere keizer van het Romeinse Rijk. Constantius verstootte haar ten gunste van zijn wettige vrouw. Zij werd pas weer in genade aangenomen, toen haar zoon de troon had bestegen (306). Hij gaf haar de eretitel 'Augusta' (= 'Verhevene'). Waar voor enkele jaren overal in het Romeinse Rijk nog talrijke christenvervolgingen hadden gewoed, stond de christelijke godsdienst in de gunst van Keizer Constantijn en zijn moeder. In 313 vaardigde de keizer het edict van Milaan uit, waarin werd bepaald dat de christelijke godsdienst voortaan de voorkeursgodsdienst van het Rijk zou zijn. Gezamenlijk stichtten zij de kerk van het Heilig Kruis in Rome en de apostelkerk in Constantinopel. Zij pelgrimeerde nog op gevorderde leeftijd, in 324, naar het Heilig Land om er herinneringen terug te vinden aan de persoon van Jezus. Zij liet zich de plek aanwijzen waar Jezus was geboren en beval dat er een kerk moest worden gebouwd. Daarenboven stichtte zij er een klooster, zoals trouwens op nog een aantal plaatsen in het Heilige Land. Zij zou de relieken van de Drie Wijzen hebben teruggevonden. Zij liet een kerk bouwen op de plek waar het huisje van Nazareth had gestaan en één in de Hof van Olijven, op de plek waar Jezus in doodsangst tot de Vader had gebeden, en ook nog één op de plaats waar Hij ten hemel zou zijn opgestegen. Door haar toedoen - aldus de legende - werd Jezus' kruis teruggevonden; ook op die plek liet zij een kerk bouwen. Daarbij werden ook de spijkers van Jezus' kruisiging teruggevonden, de lans waarmee hij was doorstoken, het opschrift met de letters 'INRI', alsmede de tunica ('de rok') van Jezus uit één stuk; die liet zij tezamen met het gebeente van de apostel Matthias overbrengen naar Trier, de toenmalige keizerlijke residentie. Zij gaf er de aanzet tot de bouw van de domkerk; daar werd de heilige tuniek bewaard en voor de pelgrims tentoongesteld. Ook in deze stad zou zij een klooster gesticht hebben.

In 326 verleende Constantijn zijn moeder de titel van 'Keizerin'. Zij zou gestorven zijn te Nicomedië, de keizerlijke residentie in het oosten. Waarschijnlijk in het kader van een lijkrede maakte een priester, Eustathius van Antiochië, melding van haar bescheiden afkomst; hij werd uit zijn ambt ontslagen en gedegradeerd.

Er is een legende die weet te vertellen dat zij van Britse afkomst was; maar dat is historisch gesproken, zeer onwaarschijnlijk.

Zij wordt vereerd als patrones van de stoffenververs, spijkerfabrikanten, schatgravers en mijnwerkers. Zij wordt aangeroepen tegen bliksem, weerlicht en brandgevaar. Zij is ook patrones van verloren voorwerpen en voor het opsporen van gestolen goederen.

*

Er zijn nog talloze andere heiligen die Helena heten; bv. **Elin van Skövde**, Zweden; weduwe, pelgrim & martelares; † **ca 1160. Feest 30 & 31 juli.**